

motiwa, nuḡan caski huktillān. Nuartin minə tərurə; əḡa icānāwāt! ərkaŋ urara, ajat nāmkičaw“. Icānālūnə, əməərə nāmkičāqtaḡan. Moti huktilcān caski ūḡalın. Dāmakiwa
 20 ūḡara, icərə mōti huklāḡaraḡan wāwca. Nuartin higrə nuanmān. Tādu billa. Kuḡākān
 ajat awgararan, wāllan mōtila, wārān kətəwə. Nuartin birə gorokokunma. Kuḡākān
 ḡūḡan əḡintikiwi; „əḡa, bi nuarwatın icānāqta, əja-kət oḡara“. Əḡinīn ḡūḡan: „Nuartin
 sinə wādāḡātın“. — „Bi ətəm ḡulduḡātın ḡənərə, bi ələ sipkitcaḡam“. Sururān, ḡənə-
 25 ḡaḡki hoktoli, ḡənərən gorowo. Tālā icərān ḡulwatın. Umundu ḡūdu ələ too ḡəḡḡə-
 ḡərən. ḡū daadun ilitcırān dəlkān. Dəlkāndu huklāḡarā kətə ūlləl. Nuḡan əmərān
 daalā, ajat icəcillān. Icərān dəlkāndu huklāḡarā iləl ḡāḡātın, dililtın. Nuan danwit
 icātcaḡn, muḡuhinān. Əmərān əḡindulāwi, ūḡucanān. Əḡinīn ḡūḡan: „Miti suruḡāt!
 nuḡartin mitwā wānāḡāllā“. Nuḡan ḡūḡan: „Bi nuarwatın iculilḡālim“. Adillakāḡa
 birə, nuḡan icānāhinān, əmərān, icərān dəlkāndu ūlləl ocāl adikūkan. Nuan əmərān
 30 əḡindulāwi, ḡūḡan: „əḡa! nēmat suruḡāt əḡuk. Kamakān əməḡāllā, nuartin ūlləḡilwāḡ
 manalcāl“. Nuḡartin sururā, gorokokunma ḡənərə, tādu billā. Huḡən ḡūḡan: „Əḡa!
 bi icānāqta, əja-kət oḡara nuartin“. Sururān, əmərān biḡaktulawar, icərān too ḡəḡḡə-
 ḡarān. Əmərān daalā, icərān ḡūr wəḡal rıtcara, hınaldutın inijicāḡarā umuḡal ḡāḡal.
 Nuan icətcaḡkin wəḡal tərərə, silacilla ūlləḡilwāḡ. Irrəkitin, ḡapillā; manamī awulıwra,
 35 urculla, kuḡilla. umukən wəḡa wārān. Kuḡākān ḡurmāraḡn, nāmkiḡān, wārān ḡəwa,
 əmərān əḡindulāwi, ḡūḡan: „Bi nuarwatın wām“ ḡūkcā biḡāllā.

A. Putugır. ḡəkənnə

78. Aḡaḡakān

ūtələ biḡəcətın iləl, hāltın bicətın ilətıl. Tar ilətıldu atırkān huḡənḡun. Atırkān
 huḡən bicən wəḡətkən ələkəs ilḡəri. Tar atırkān bicən wajan, kətəməmə bicətın ororın.
 İlətıl tar atırkānḡa huḡənḡinīn duḡiḡkil bicətın.

в лося, он убежал дальше. Они меня били; мама, пойдем посмотрим, не промахнулся
 же, хорошо выстрелил“. Пошли смотреть, пришли к месту, где целились (стре-
 ляли). Лось убежал дальше по следу. Немного прошли по следу, увидали, лось
 20 лежит убитый. Они ободрали его. Там стали жить. Парень хорошо поправился,
 стал бить лосей, убил много. Они жили долго. Парень сказал матери: „Мама, их
 пойду посмотрю, что делают“. Мать сказала: „Они тебя убьют“. — „Я не по-
 дойду к их юртам. Я только подгляжу“. Ушел, шел по дороге, шел долго. Там
 25 увидел юрты их. В одной юрте только огонь горит. Около юрты стоит лабаз.
 На лабазе лежит много мяса. Он подошел поближе, хорошенько посмотрел, уви-
 дел, на лабазе лежат человеческие руки, головы. Он кругом посмотрел, вернулся.
 Пришел к матери, рассказал. Мать сказала: „Пойдем мы! они придут (и) нас убьют“.
 Он сказал: „Я посмотрю“. Немного дней прошло, он пришел посмотреть, пришел,
 увидел на лабазе человеческого мяса немного. Он пришел к матери, сказал: „Мама!
 30 уйдем скорее отсюда. Скоро придут, они мясо кончили! Они ушли, долго шли,
 там стали жить. Сын сказал: „Мама! я пойду посмотрю, что они делают“. Ушел,
 пришел на свое старое стойбище, увидел—огонь горит. Подошел поближе, уви-
 дел—двое мужиков спины греют, на понягах у них привешено по одной руке.
 Он смотрел, мужики сели, стали жарить мясо. Когда было готово, стали есть;
 когда кончили, нехватило, заспорили, стали драться. Один мужик убил (дру-
 35 гого). Парень подкрался, спустил стрелу, убил второго, пришел к матери, ска-
 зал: „Я их убил“. Вдвоем стали жить.

A. Пу туг и р. Нг о к о н н о

78. Сирота

Давно жили эвенки, часть их были людоеды. У тех людоедов — старуха
 с сыном. Сын старухи был парнишка, впервые ходящий (встающий на ноги).
 Та старуха была богата, много оленей было. Людоеды били с сыном старуху.

Илѣтѣ боло гиркукталла, мōтѣмāцѣллѣ. Гиркуктаданал мōтѣва аһилгара. Гиркуктакā-
 5 јимѣл, долболтоно әмәрә дүкцālāwәр. җалдувар улгүцәллә, гуннәл: „Бу мōтѣва аһилҗа-
 raw оҗкодѣ. Гүмәттә: „Тәгәми илвәнәһиндәгәлтѣ кәтә бинә“.

Тәгәмиктәһин, тимәтнә илвәнәһинә. Атркән һүтән вәрби ајамамат такустан, һүкѣ-
 дүwi туләрән кирәктә оҗоктоwōн. Тимәтнә һүрүрә, кәтә бинә, атркән һүтәwән һүрүwрә.
 10 Һүрүрә мōтѣнар илвәнәһинә, һенәрә, тар иста. Искәјимѣл, гүмәттә: „Мүрәлә илнәһиwәт,
 10 үмүкән илвәлиҗин мōтѣва, әсә ицәмәтѣрә“. Мōтѣгитин һүктѣрән атркән һүтәлин, тар
 һүркәкәндүли. Һүркәкән гарпаран һүктѣдәриwә мōтѣва һајалә. Гәјәwүһнѣрән, һүкѣ-
 ләwi һенәрән, һүкѣ дүҗән һәксәкән өсә. Бәјәл әмәрә тар һүркәкәндүлә, гүллә:
 „әннә?“ — „гәјәwүним“. Һүркәкәнмә гүллә: „Һаргѣ һүтән, мōтѣва үнҗәл!“ Илѣтѣ
 15 үпкат һүркәкәнмә дүгиллә, һәкимнәллә, гүндәнәл: „Мōтѣва үнҗинни“. Һүркәкәнмә
 15 аран әсәл wәрә. Дүккәјимѣл һүрүрә дүлāwәр. дүвар иһисал, һүркәкән әһәкәwән һән
 дүгиллә. Дүгрә һōмамат, аран әсәл wәрә. Һүркәкән долболтоно әмәттән аран дүлāwi.

Тимәтнә илѣтѣ нүлгѣһинә үпкат, атркән орорwōн үпкатwән һүрүwрә, мәрдуwәр
 гара, атркәнмә һүтәнүнмә әмәнә дүкцәдувар. Һүтән гүнән: „Әһәкә, һүрүwәт мōтѣ-
 тѣва гәјәwүнрилāw, нāwкәнмүсә бимѣ, вүссәлнән. Һәнәтцәһинмәт мōтѣгѣ үдәлин“.
 20 Һүрүрә, үдәданал; һәнәдәнәл, дәмүллә. Һүтән ицәрән кәксәнмә, тара гарпаран,
 wәрән. Таринҗар дәрпттә, һән һүрүтцәһинә идигәлwәр үҗатцанал. Иста мōтѣнҗар үдәлин.
 Мōтѣнҗар үдәлин һүрүрә. Тар үдәлин һәнәрә гөрөмөwә. Мōтѣгитин тоготцә, һәксәцѣ
 винә. Һән һүрүрә үдәлин. Һәнәдәнәл мōтѣнҗар үдәлин, ицәрә мōтѣгитин һүкүлөдәрән вүсә.
 25 Һōмамат үрүнә, гүндәнәл; „әксәри вүрән“. Мōтѣнҗар һигрә, дәрпилә. Мōтѣгитин вүргү-
 25 кәкүн, имүксәцѣкәкүн. дәрдәнәл, инәттә гөрөмөрwōн виҗәктүwәр. Атркән һүтән
 бультанн, мōтилwа wәрән.

В. Әдән. Урми

79. Соду Сордончө Сөлдани

Әләкәс дүннә потомөскѣгәцин өҗаракын, һаһа кумаланҗацин нөдәwцә өҗаһаһин.
 Дүлин дүннәдү үмүн мата вәлдѣдәсә. „Сә!“ гүндән — һинан әсин. „Әдә!“ гүндән—гиркѣн

Людоеды осенью отправились промыслять лося. Идя, лося выследили.
 5 Пройдя, ночью пришли домой. Родственники стали рассказывать, говоря: „Мы
 лося выследели на пастбище“. Договорились: „Утром погоним, многие будучи
 (много нас)“.

На утро пошли гнать лося. Сын старухи лук свой хорошо поправил,
 на стрелу насадил нос дятла. Утром ушли, много собралось, сына старухи увели.
 Пошли гнать лося, шли, до того дошли. Дойдя, договорились: „Кругом пой-
 10 дем, встанем, один пусть пугает лося незаметно“. Лось побежал к сыну старухи,
 к тому парнишке. Парень выстрелил в бежавшего лося не совсем хорошо. Ранил,
 к стреле пошел, на конце стрелы кровь. Мужики пришли к тому парнишке, сказали:
 „Что сделал?“ — „Ранил“. Парню сказали: „Чортов сын, лося упустил“ Все людоеды
 15 стали бить парня, топтать, говоря: „Лось упустил“. Парня чуть не убили. Побивши,
 15 ушли домой. Дойдя до дому, бабуку парня стали бить. Сильно били, едва не
 убили. Парень вечером едва пришел домой. Утром людоеды отправились в ко-
 чевку, увели всех оленей старухи, себе взяли, старуху с сыном оставили в юртенке.
 Сын сказал: „Бабушка, пойдем к месту, где лося ранил, не может быть, чтобы не
 20 попал (попался на стрелу), умер вероятно. Пойдем по следу лося“. Пошли, идя
 20 к следам; идя, захотели есть. Сын увидал кукушку, выстрелил в нее, убил. Съели ту,
 опять пошли, таща скарб. Дошли до следа лося. Пошли по следу лося. Долго шли
 по тому следу. Лось сидел окровавленный, увидели—лось лежит мертвый. Сильно
 обрадовались, говоря: „Бог послал“. Лося ободрали, стали есть. Лось жирный, сала
 25 много. Поевши, долго жили на стоянке. Сын старухи начал промыслять,
 25 лосей убивал.

Б. Әлян. Урми

79. Соду Сордончо Сөлданы

Вначале земля шару подобна становилась когда, небо кумалану по-
 добно брошено было (в то время). На средней земле один богатырь ро-
 дился. „Чо!“ чтобы сказал — собаки нет. „Друг“ чтобы сказал — товарища